

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 674/2021-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátska kancelária Consiliaris, s. r. o., Ružová dolina 8, Bratislava, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 9Sžsk/105/2020 z 28. apríla 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 17. augusta 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením najvyššieho súdu, ktorým bola zamietnutá jeho kasačná sťažnosť v správnom súdnom konaní. Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.

II.

2. Sťažovateľ, ktorý pracuje ako policajt, požiadal pobočku Sociálnej poisťovne o materské, keďže od 12. júna 2018 bol dobrovoľne nemocensky poistený a podľa písomnej dohody s matkou prevzal 10. apríla 2019 starostlivosť o ich dcéru [REDAKOVANÉ]. Na výzvu pobočky Sociálnej poisťovne polícia oznámila, že sťažovateľ nečerpá rodičovskú dovolenku a nemá ani upravený pracovný čas. Pobočka Sociálnej poisťovne rozhodla, že sťažovateľ nemá nárok na materské, keďže nespĺňa podmienku prevzatia starostlivosti o dieťa, keďže aj naďalej vykonáva zárobkovú činnosť, a preto je dohoda o prevzatí dieťaťa do starostlivosti fiktívna. Na odvolanie sťažovateľa bolo toto rozhodnutie potvrdené ústredím Sociálnej poisťovne.

3. Sťažovateľ podal proti rozhodnutiu Sociálnej poisťovne správnu žalobu, ktorú krajský súd zamietol. Proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ kasačnú sťažnosť, o ktorej rozhodol najvyšší súd ústavnou sťažnosťou namietaným rozsudkom tak, že ju zamietol. Podstatou rozhodovania bolo posúdenie otázky, či sťažovateľ splnil podmienku prevzatia dieťaťa do starostlivosti podľa § 49 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov, ktorá je predpokladom pre priznanie materského z nemocenského poistenia. Z toho, že sťažovateľ aj po prevzatí dieťaťa do starostlivosti naďalej pracoval v hlavnom pracovnom pomere v rovnakom rozsahu ako pred prevzatím dieťaťa do starostlivosti, bol vyvodený záver, že nebola splnená podmienka osobnej starostlivosti o dieťa, dôsledkom ktorej by bola strata alebo zníženie jeho príjmu. Najvyšší súd sa stotožnil s rozhodnutím Sociálnej poisťovne a poukázal na účel materského ako nemocenskej dávky, ktorým je kompenzovať stratu alebo zníženie príjmu rodiča, ktorý sa o dieťa osobne stará. Najvyšší súd tiež odôvodnil, prečo pojem starostlivosť o dieťa nie je možné vykladať podľa zákona č. 571/2009 Z. z. o rodičovskom príspevku a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a podľa zákona č. 561/2008 Z. z. o príspevku na starostlivosť o dieťa a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, keďže účel každého z týchto príspevkov je iný.

III.

4. Podľa sťažovateľa najvyšší súd nedostatočne odôvodnil rozsudok v otázke podmienky starostlivosti o dieťa ako predkladu pre priznanie materského a neodpovedal na otázky významné z hľadiska jeho nároku. Sťažovateľ tiež namieta, že sa súd nedostatočne zaoberal skutočnosťou, že si materské uplatnil z dobrovoľného nemocenského poistenia, do ktorého musel odvieť nemalé finančné prostriedky.

IV.

5. Ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06).

6. Podstata práva na súdnu ochranu čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy,

ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci (napr. II. ÚS 153/2018).

7. Vo vzťahu k napadnutému rozsudku najvyššieho súdu treba poukázať na povahu a špecifiká správneho súdnictva, ktorého úlohou nie je nahradzovať činnosť orgánov verejnej správy, ale len preskúmať zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy, teda preskúmať to, či tieto orgány pri riešení konkrétnych otázok rešpektovali príslušné hmotnoprávne a procesnoprávne predpisy. Treba preto vziať do úvahy, že správny súd nie je súdom skutkovým, ale je súdom, ktorý posudzuje iba právne otázky napadnutých rozhodnutí a postupu orgánov verejnej správy, teda orgánov inej ako súdnej sústavy (IV. ÚS 127/2012). Napadnutý rozsudok najvyššieho súdu, ktorý konal a rozhodoval ako súd kasačný, nemožno hodnotiť izolovane, ale iba v kontexte s rozsudkom krajského súdu a zároveň v kontexte s rozhodnutiami správnych orgánov, ktoré mu predchádzali.

8. Podľa najvyššieho súdu v prípade sťažovateľa nebola splnená podmienka starostlivosti o dieťa tak, ako to vyžaduje § 49 ods. 1 zákona o sociálnom poistení. To, že táto podmienka nebola splnená, je výsledkom právneho posúdenia, z ktorého vychádzali rozhodnutia správnych orgánov a ktoré ako správne posúdili správne súdy a osobitne najvyšší súd v ústavnou sťažnosťou namietanom rozhodnutí. Právnu úvahu v namietanom rozhodnutí nemožno posúdiť ako takú, že by bola výsledkom zjavného právneho omylu. Namietané rozhodnutie zrozumiteľne vysvetľuje, prečo sťažovateľ nemá nárok na materské. Vysvetlenie, podľa ktorého (i) zmyslom materskej dávky je kompenzácia za stratu príjmu počas starostlivosti o dieťa, (ii) formálne prevzatie dieťaťa nezodpovedá účelu materskej dávky, (iii) § 51 ods. 1 a 2 zákona o sociálnom poistení sa viaže na to, že matka sa prestala starať o dieťa a (iv) treba diferencovať medzi materským na strane jednej a na strane druhej rodičovským príspevkom a príspevkom na starostlivosť o dieťa, ktorý nie sú nemocenskou dávkou, ale štátnou sociálnou dávkou, nemožno považovať za arbitrárne.

9. Pokiaľ sťažovateľ poukazuje na nejasnosť či nejednotnosť vo výklade pojmu starostlivosť o dieťa, tieto sú skôr prejavom nedostatočne pochopeného účelu jednotlivých právnych predpisov, ktoré upravujú rôzny typ dávok poskytovaných rodičom v súvislosti so starostlivosťou o ich deti. Skutočnosť, že sťažovateľ uplatnil nárok na materské z dobrovoľného nemocenského poistenia, nemala vplyv na rozhodnutie. Ako vyplýva z § 31 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, dobrovoľne nemocensky poistená osoba má nárok na materské ako nemocenskú dávku, ak splnila podmienky ustanovené pre vznik nároku podľa § 49 ods. 1 zákona o sociálnom poistení a zároveň zaplatila poistné na nemocenské poistenie. Tieto podmienky musia byť splnené kumulatívne. Sťažovateľ splnil iba podmienku riadnej úhrady poistného, avšak nespĺnil podmienku vzniku nároku na materské podľa v § 49 ods. 1 zákona o sociálnom poistení. Preto samotná skutočnosť, že poistné riadne zaplatil, a tým sa znížil jeho príjem, nemali vplyv na rozhodnutie o jeho nároku.

10. Ústavná sťažnosť je zjavne neopodstatnená a ako taká bola podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov odmietnutá.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. novembra 2021

Robert Šorl
predseda senátu